

PŘEHLED VÝZKUMŮ

49

Brno 2008

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 49

Volume 49

Číslo 1–2

Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Freisinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttka, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balász Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Vrcholně středověká lotová závaží z českých a moravských lokalit.
Gruna, Hradisko (vlevo); Písek, u Šarlatského rybníka (v popředí); Ví-
cov, Městisko (vpravo dole); Boskovice, hrad (vpravo nahoře). Srov.
studii J. Doležela v tomto svazku. Foto P. Smékal.

Medieval cup nested weights from czech and moravian sites. Gruna, Hradisko (left); Písek, u Šarlatského rybníka (front); Vícov, Městisko (bottom right); Boskovice, castle (top right). Cf. the article by J. Doležel in this volume. Photo by P. Smékal.

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Arch, spol. s r. o.
Charbulova 3a
618 00 Brno-Černovice

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

Roč. 49, 2008, č. 1-2

91087/09

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2008
Náklad 450 kusů

Copyright ©2008 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v.v.i. and the authors.

Resumé

Jívová-„Tepenec“ (Olomouc district). The Late Bronze Age. The Middle Ages. Hillfort. Castle outer area. Rescue research.

During rescue archaeological research in Jívová-„Tepenec“ cultural layers and a few sunken features were investigated with large number of archaeological material (especially pottery, daub, slag and iron artifacts). Explored layers and features are dated back to the Silesian-Platěnice Culture and to the Middle Ages.

KLENTNICE (OKR. BŘECLAV)

„Stolová hora“. KSPP. Hradisko. Sběr, průzkum pomocí detektoru kovů.

Na jaře roku 2007 bylo hradisko Stolová hora u Klentnice vystaveno rozsáhlé činnosti nelegálních hledačů pokladů s detektory kovů. Na celé ploše hradiska je možné odhadovat řádově několik stovek vkopů soustředujících se nejvíce v centrální části na „akropoli“. Některé zásahy evidentně narušily archeologické situace. Především v těchto místech byl proveden povrchový sběr a průzkum výhozů pomocí detektoru kovů. Ze získaných kovových nálezů výrazněji vyčnívá bronzové kladívko, soubor 136 litých bronzových kroužků, 14 drobných plechových pukliček a zlomek sekerky s tulejkou.

V prostoru „akropole“ byl rozsáhlejší vkopem narušen sídlištní objekt. Ve výhozu bylo možné najít větší části keramických nádob (obr. 7) a celé, poměrně masivní bronzové kladívko s tulejkou (obr. 4). Tělo 62 mm vysokého kladívka má šestiboký průřez, jehož dvě delší strany tvoří protilehlé fasety. Výrazně odsazenou tulej kruhového průřezu obíhají tři horizontální žebra. Pozoruhodné je, že na úderové ploše není patrná deformace po úderech, nýbrž deformace způsobena nejspíše vysokou teplotou (na povrchu jsou vytvořeny slitky). Kladívka na našem území nepatří k častým nálezům a jejich tvary jsou často téměř individuální. Svým tvarem průřezu a odsazenou tulejkou se nález podobá nejvíce kladívku z depotu Boskovice 4, které J. Říhovský časově řadí do stupně mladších popelnicových polí (Říhovský 1992, Taf. 80:1369). Zde však chybí horizontální žebra. Ty se vyskytují na exempláři z depotu Blučina 2 – jedná se však tvarově o jiný a také o chronologicky starší typ (Salaš 2005, 140). Depot Boskovice 4 je řazen do Reineckova stupně HB2 (Říhovský 1992, 213–214, 229, 232; Salaš 2005, obr. 24).

Na jiném místě bylo u dalšího z vkopů dohledáno pomocí detektorů kovů 134 bronzových litých kroužků (další dva kroužky byly nalezeny mimo tento soubor). Mezi nimi bylo možné jasně rozpoznat pět tvarových typů. K prvnímu typu (41 kusů) patří subtilní kroužky o průměru 15–16 mm s tenkým fasetovaným, často čtyřhranným průřezem (obr. 5: 1). Druhý typ (40 kusů) tvoří kroužky o průměru 13–14 mm se silnějším, taktéž fasetovaným průřezem (obr. 5: 2). Třetím typem (36 kusů) jsou nejmasivnější kroužky s průměrem 13–14 mm a průřezem oválného tvaru (obr. 5: 3). Čtvrtý typ (12 kusů) představují kroužky s téměř plochým průřezem, avšak stále patrnými fasetami. Jejich průměr je 21–22 mm. Po-

sledním, pátým typem (5 kusů) jsou plasticky nejzajímavější kroužky o průměru 14–15 mm s pravidelným kosočtvercovým průřezem. Téměř na všech exemplářích jsou patrné stopy po odlití v podobě zabroušených nálitků, v některých případech je možné vidět i neupravené nálitky vzniklé zatečením kovu mezi styčné plochy formy. Vše nasvědčuje tomu, že se jednalo o zbytky vyzvednutého depotu. Část neznámého počtu pro detektoráře nepříliš atraktivních předmětů tak byla zanechána na místě. Depoty obsahující soubory samostatných kroužků z Moravy známe (např. Bílovice 2, Malhostovice, Polkovice, Uherské Hradiště), nicméně hromadný nález z Klentnice je první svého druhu v moravském prostoru středodunajských popelnicových polí (Salaš 2005, 103). Jediný nález podobného kroužku v této oblasti doposud pocházel z nedalekého depotu v Klentnici, objeveného v sedle pod Růžovým hradem (Říhovský 1950, 219). Spolu s pohozenými kroužky bylo také nalezeno 14 drobných plechových pukliček s malým očkem o celkovém průměru 9 mm (obr. 5: 4). Podobné pukličky známe z depotu z Polkovic (okr. Přerov), kde byly nalezeny dokonce také v kontextu s litými bronzovými kroužky. Kroužky, stejně jako pukličky, sloužily nejspíše jako ozdoby našivané na oděv nebo na opasky (Salaš 2005, 103). Mimo depoty známe tyto druhy artefaktů také z moravských hrobových nálezů, jako např. z Podolí-Žuráně (Poulik 1995, 46–53), kde se opět vzájemně doprovázely, nebo z Brna-Líšně (Stuchlík, Štrof 2004). V případě hrobu z Brna-Líšně stojí za povšimnutí, že většina kroužků byla odkryta v oblasti pánve (Stuchlík, Štrof 2004, obr. 5.1). V případě klentnického nálezů je tedy možné uvažovat o deponii bronzových nášivných ozdob, méně pravděpodobně snad mohlo jít o součást oděvu, která byla těmito předměty ozdobena. Posledním výraznějším nálezem je zlomek bronzové sekerky s tulejkou (obr. 6). Typologicky se jedná o typ s tělem plasticky tvarovaným do trojúhelníkových ploch. Datování je možné rámcově do období starších popelnicových polí (Salaš 2005, 37).

Aleš Navrátil

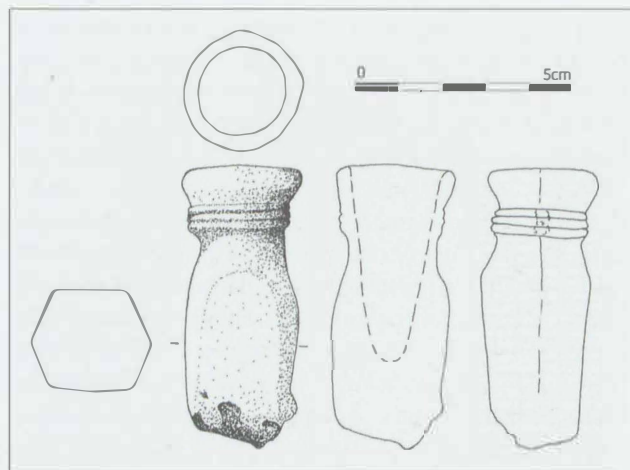
Literatura

- Poulik, J. 1995: Žurán in der Geschichte Mitteleuropas, *Slovenská archeológia XLIII*, 27–109.
- Říhovský, J. 1950: Hromadný nález bronzů z Klentnice u Mikulova, *Archeologické rozhledy II*, 217–221.
- Říhovský, J. 1992: Die Äxte, Beile, Meissel und Hämmer in Mähren, *Prähistorische Bronzefunde IX*, 17, Stuttgart.
- Salaš, M. 2005: Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I, II, Brno.
- Stuchlík, S., Štrof, A. 2004: Podolský hrob z Líšně, okr. Brno-město, In: *K počtě Vladimíru Podborškému*, Brno.

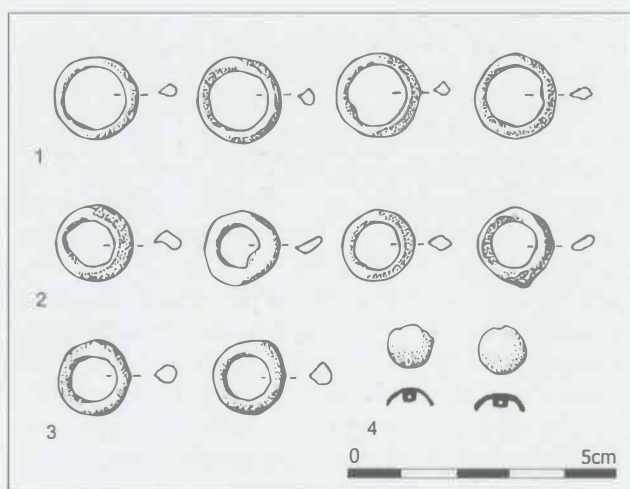
Resumé

Klentnice (Bez. Břeclav), „Tafelberg“. Mitteldonauländische Urnenfelderkultur. Hohensiedlung. Oberflächensammlung.

Obr. 4: Klentnice, „Stolová hora“. Bronzové kladívko.
Abb. 4: Klentnice, „Stolová hora“. Der bronze Hammer.

Obr. 5: Klentnice, „Stolová hora“. Výběr litých kroužků a pukličky.
Abb. 5: Klentnice, „Stolová hora“. Die Auswahl der abgegossene Kräusen und die Zymbeln.

KRALICE NA HANÉ (OKR. PROSTĚJOV)

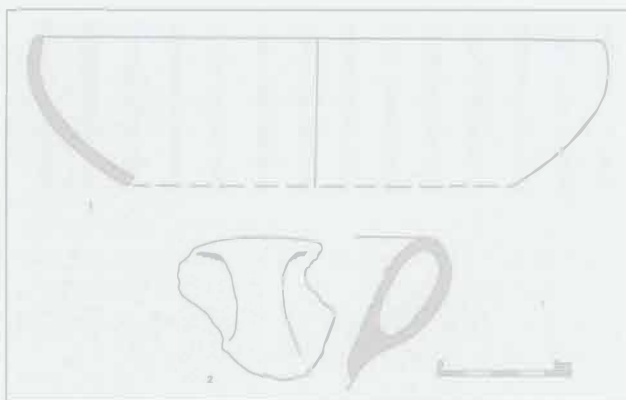
„Kralický háj“. Mladší doba bronzová (lužická fáze KLPP). Sídliště. Záchranný výzkum.

V prostoru Průmyslové zóny města Prostějova (podrobná charakteristika lokality – viz kap. Neolit) byly vůbec poprvé zjištěny jámy s materiálem lužického úseku komplexu lužických popelnicových polí.

Pavel Fojtík

Obr. 6: Klentnice, „Stolová hora“. Zlomek sekerky s tullejkou.
Abb. 6: Klentnice, „Stolová hora“. Der Bruchteil der Tullenaxt

Obr. 7: Klentnice, „Stolová hora“. Keramické nálezy z objektu s kladívkem.
Abb. 7: Klentnice, „Stolová hora“. Keramikfunde aus dem Objekt mit dem Hammer.

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov). „Kralický háj“. Jüngere Bronzezeit (Lausitzer Phase der Lausitzer Urnenfelderkultur). Siedlung. Rettungsgrabung.

KRNOV (OKR. BRUNTÁL)

„Schellenburg“. Slezská fáze KLPP. Výšinné hradiště. Povrchové sběry.

Vývraty, způsobené vichřicí v roce 1979, odkryly pozůstatky pravěkého osídlení kopce Schellenburg (Zadní cvilínský kopec) u Krnova. Od té doby je lokalita průběžně (nepravidelně) sledována.

Na kopci jsou situovány pozůstatky hradiště, řazeného do období kulturního komplexu lužických popelnicových polí (dále jen KLPP). Jeho rozloha přesahuje 20 ha, délka opevnění je přes 2 km. Do jeho severovýchodního ohbí je včleněna stavba středověkého hradu. V rámci povrchových sběrů je rovněž upřesňováno zakreslení pozůstatků pravěkého opevnění.

Za období 1979–2005 bylo zjištěno v prostoru lokality celkem 35 nálezových poloh. Jedná se většinou o vývraty stromů, výhraby z jezevčích nor a terén rozhrabaný divokými prasaty. Některé větší vývraty byly doplněny drobnou sondou. Větší část nálezů tvoří fragmenty keramiky (cca 1500 ks), mazanice různého stupně vypálení (často s otisky dřevěných konstrukcí nejrůznějších typů), dále drobná kostěná industrie a kamenné brousky. Ojedinele se objeví nálezový materiál ze středověkého období (keramika, šipka) a fragmenty a polotovary broušené industrie (eneolit?). Nálezový materiál (obr. 8) a jeho nálezové okolnosti potvrzují datování vzniku opevnění do období KLPP, nejpravděpodobněji do jeho slezské fáze. Lokalita je relativně dobře zachovalá, nejmasivnější narušení představuje zřejmě zřícenina středověkého hradu.

Svatopluk Bříza